

Uit elkaar gaan

Uit elkaar gaan

Van scheiding tot nauwelijk

Jocelyn Weimar

BOOM | AMSTERDAM

© 2012 J. Weimar
© 2012 Uitgeverij Boom, Amsterdam

Behoudens de of krachtens de in de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m van de Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (Postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912. Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten van de illustraties en de artikelen volgens wettelijke bepalingen te regelen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Verzorging omslag: Marry van Baar
Verzorging binnenwerk: Image Realize, Nico Buitendijk

ISBN 978 946105 1646
NUR 770

www.uitgeverijboom.nl

Inhoud

Voorwoord	7
Inleiding	9
Stappenoverzicht	13
De 7 stappen	21
1: Wel of niet scheiden?	23
2: Kinderen en het ouderschapsplan	49
3: Inventariseren en onderhandelen	83
4: Definitieve afspraken maken	153
5: Afronding scheiding	157
6: Evaluatie	161
7: Het nahuwelijk	171
Nawoord	175
Bijlagen	177
1: Overzicht scheidingsbemiddelaars	179
2: Formulier scheidingsmelding	183
3: Gevoelens en emoties	185
4: Formulier voor het opstellen van een agenda	193
5: Werklijst ter voorbereiding op het ouderschapsplan	195
6: Werkplan ouders	199
7: Voorbeeld kinderconvenant	201
8: Omgangswijzigingsformulier	203
9: Voorbeeld ouderschapsplan	205
10: Lijst bepalen draagkracht/alimentatie	221
11: Voorbeeldlijst boedelverdeling	223

12: Invullijst eerlijke boedelverdeling	225
13: Invullijst opmaak scheidingsconvenant	227
14: Checklist: Wat moet er zoal mee naar de rechtbank?	233
15: De gunfactor	235
Literatuurlijst	239
Verklarende woordenlijst	243
Dankwoord	247
Over de auteur	248

Voorwoord

Je kunt je afvragen of er nog wat kan worden toegevoegd aan alle bestaande informatie over scheiden. Is er echt nog iets nieuws te melden voor scheidende of gescheiden ouders? Na lezing van dit boek denk ik van wel: het unieke aan *Uit elkaar gaan* is dat het een ‘doe-boek’ is voor mensen in scheiding. Naast informatie over de scheiding(procedure) en de emotionele, financiële en andere gevolgen, biedt het boek zeer veel hulp vanaf het moment dat besloten wordt te scheiden. Zo worden adviezen gegeven over het op een vreedzame manier *Uit elkaar gaan* van de partners, over de wijze waarop de partners – als er kinderen zijn – zo goed mogelijk invulling kunnen blijven geven aan hun ouderschap. Verder helpt dit boek ook bij de verwerking van de scheiding.

Dit boek is niet bestemd voor advocaten, mediators en rechters, maar geschreven voor de scheidende(n) zelf. Het is in niet te moeilijke taal geschreven en is daarmee niet alleen een handige vraagbaak. *Uit elkaar gaan* biedt voldoende stof voor een goed gesprek tussen de (ex-)partners, maar biedt ook stof tot nadenken over wat er kan en moet gebeuren.

Dit boek is ook een gids in het haast ondoordringbare bos aan informatie over scheiden. Een bos waarin veel gevaren en risico’s schuilen en waarin de weg ook niet altijd helder is aangegeven. Zo wordt via internet steeds meer hulp voor scheidende partners en vooral voor scheidende of gescheiden ouders aangeboden en zijn er allerlei interactieve mogelijkheden (zie bijvoorbeeld www.scheidingswijzer.nl). Het risico van alle informatie is dat de scheidende of gescheiden partners en ouders door de bomen het bos niet meer zien.

Gelukkig bieden advocaten en mediators de noodzakelijke hulp bij deze tocht, maar partners en ouders kunnen zelf aan de hand van dit boek al het nodige doen om de gevaren te ontwijken en onnodige risico's te voorkomen. Zelfs ter voorbereiding op een dreigende echtscheiding kunnen scheidende partners en ouders veel voorbereidende werkzaamheden verrichten, door bij de gesprekken met de advocaat/mediator en bij de rechter goed beslagen ten ijs te komen. *Uit elkaar gaan* biedt mijns inziens een welkom hulpmiddel voor partners en ex-partners, en kan zowel voor, tijdens als na de (echt)scheiding worden gebruikt. En niet alleen ter informatie; ook om te proberen er samen uit te komen! Deze gids in scheidingsland zal velen van dienst zijn bij de voorbereiding en verwerking van de (echt)scheiding.

Prof. mr. Paul Vlaardingerbroek
Universiteit van Tilburg

Inleiding

Dit boek kan voor jou van waarde zijn wanneer je een scheiding overweegt of daar al in zit, of wanneer je geconfronteerd wordt met de boodschap dat je partner van jou wil scheiden.

Het kan zijn dat je relatie of huwelijk niet lekker loopt. Er zijn natuurlijk genoeg mensen die blijven hangen in het gevoel dat hun relatie niet goed is omdat ze bang zijn voor de ellende die een scheiding kan veroorzaken. Ze weten niet goed wat een scheiding precies kan inhouden. Ook voor die mensen is dit boek bedoeld, want het geeft meer inzicht in wat de gevolgen kunnen zijn van het uit elkaar gaan. Hierdoor kan de keuze om te scheiden of juist bij elkaar te blijven veel bewuster gemaakt worden.

Natuurlijk zullen jullie, net als miljoenen anderen, ooit zijn getrouwd met de beste intenties. En net als velen zullen ook jullie van je trouwdag een heel speciale dag hebben gemaakt, met alles erop en eraan: een prachtige trouwjurk, een op maat gesneden kostuum, een bruidsboeket, wellicht een trouwkoets, een grandioze receptie en een knallend feest om jullie beslissing om samen door het leven te gaan te bezegelen.

Maar dan, na een aantal jaren, komt het moment dat een scheiding onvermijdelijk lijkt. Jij en/of je partner ziet het niet meer zitten om samen verder te gaan. Er zullen tal van redenen genoemd worden om het besluit tot een scheiding kracht bij te zetten. Wat eens zo mooi begon, lijkt nu een uiteengespatte zeepbel.

Bij het besluit om te scheiden komt automatisch de vraag 'Maar hoe dan?' om de hoek kijken. Kies je ieder een eigen advocaat of neem je samen een scheidingsbemiddelaar in de arm? Waar je ook voor kiest, aan ieder besluit hangt een prijskaartje. De twee advocaten noch

de scheidingsbemiddelaar doen jouw scheiding voor niets. Trouwen kost veel geld, maar scheiden ook! Goedkoop scheiden bestaat niet.

Het is belangrijk om te kijken of jullie op huwelijkse voorwaarden zijn getrouwd of dat er een contract is opgesteld in de tijd dat jullie gingen samenwonen of een geregistreerd partnerschap aangingen. Is er sprake van een notariële akte, dan zal de inhoud daarvan zeker een stempel kunnen drukken op de invulling van het scheidingsconvenant. Op pagina 84 staat een overzicht van de diverse vormen van samenleving.

Naast het financiële aspect is er een nog veel hogere prijs die je gaat betalen. Ik doel op het effect dat de scheiding zal hebben op je levensgeluk. Dit 'prijskaartje' zal te behappen zijn wanneer je het scheidingsproces respectvol, zorgvuldig en eerlijk kunt laten verlopen. Als jullie kinderen hebben, zullen zij ook beter af zijn als jullie als ouders de stap kunnen maken naar collega-ouders.

In dit boek behandel ik het hele (echt)scheidingsproces en vertel ik hoe je op een respectvolle manier afscheid van elkaar kunt nemen. Wat je scheiding inhoudt en wat je te wachten staat, maar ook wat je zelf aan voorbereidend werk kunt doen. Ik heb het over een scheidingsbemiddelaar, waarmee ik ook de scheidingsadvocaat bedoeld. Op pagina 179 staat een overzicht van de verschillende scheidingsbemiddelaars.

Het boek gaat uit van een 'doorsneescheiding'. Redenen als geestesziekten, alcoholmisbruik, mishandeling, et cetera zijn te specialistisch om er samen met je partner uit te komen. Dat soort scheidingen zullen door advocaten gedaan worden, vaak bijgestaan door specialisten die psychisch begeleiding bieden.

Het boek is opgebouwd volgens het scheidingsstappenplan. Allereerst wordt een overzicht gegeven van de stappen die bij een (echt) scheiding onvermijdelijk zijn. Vervolgens wordt er per stap dieper ingegaan op de bijbehorende onderwerpen. Om het overzichtelijk te houden worden bij iedere stap bijlagen aangegeven die daarbij horen.

INLEIDING

Om een beeld te geven van hoe het er in de praktijk uit kan zien, volgen we een paar gezinnen in scheidingssituaties (zie de gecursiveerde teksten). De namen zijn uiteraard verzonnen, maar de situaties op zich zijn veelvoorkomend en wellicht herken jij soms iets in een omschreven situatie.

Tot slot wens ik je veel inzicht en wijsheid bij het lezen van dit boek.

Jocelyn Weimar

Stappenoverzicht

In dit boek wordt het scheidingsproces onder de loep genomen. Het wordt overzichtelijk gemaakt door het gebruik van een stappenplan. In de inleiding is hier al aandacht aan besteed. In ieder hoofdstuk wordt 'een stap' besproken en in de bijlagen vind je meer informatie, overzichten en formulieren.

Uit elkaar gaan: scheiden

Voordat je over een scheiding gaat praten, zou je eigenlijk eerst moeten stilstaan bij wat jouw relatie of huwelijk inhoudt en wat er is misgegaan. Maar omdat je waarschijnlijk eerst wilt weten welke stappen je bij een scheiding moet zetten, wordt daar verderop in het boek aandacht aan geschonken.

Het is in deze eerste fase wel belangrijk om te weten welke vorm van samenleving jullie hebben: een huwelijk in gemeenschap van goederen, een huwelijk op huwelijkse voorwaarden, een geregistreerd partnerschap met of zonder voorwaarden, een samenlevingscontract, of helemaal niets. Op pagina 84 vind je een overzicht van alle samenlevingsvormen, zodat je snel kunt kijken wat voor jullie van toepassing is.

Het is vervolgens belangrijk om te weten dat de eerste stap die je zet om tot een scheiding te komen, meestal de grootste stap is. Bij Stap 1 is de scheidingsmelding van cruciaal belang. Met deze melding wordt bedoeld dat je tegenover elkaar uitspreekt, of voor elkaar op papier zet, wat de beweegredenen zijn voor de scheiding. Hierbij komen doorgaans meningen en emoties om de hoek kijken, daar kun je gewoonweg niet omheen.

Als je met een scheiding te maken krijgt, weet je niet wat daar allemaal bij komt kijken, tenzij je het al een keer eerder hebt meegemaakt. Maar dan nog kom je meestal voor onaangename verrassingen te staan. Voor elk van jullie is het belangrijk om te kijken naar wat je zelf aan voorbereidend werk kunt doen, zodat het tot stand komen van bijvoorbeeld een ouderschapsplan effectief gebeurt. Ook het voorbereiden op wat er allemaal in het convenant komt te staan, is iets wat jullie kunnen doen aan de hand van dit boek.

Daarnaast zullen jullie voor de keuze staan om een scheidingsbemiddelaar, een scheidingsadvocaat of ieder een eigen advocaat in de arm te nemen. Besluiten jullie met een scheidingsbemiddelaar in zee te gaan, dan zullen de emotionele issues die in jullie relatie spelen, gegarandeerd op tafel komen. De voordelen van een scheidingsbemiddelaar zijn onder andere:

- * De redenen van scheiding worden uitgesproken.
- * De lijntjes zijn kort.
- * Eén scheidingsbemiddelaar in plaats van twee advocaten.
- * De belangen van de kinderen staan centraal bij het opmaken van het ouderschapsplan. De bemiddelaar praat ook met de kinderen.
- * Er wordt direct een tijdelijke omgangsregeling afgesproken.
- * Er wordt gestreefd naar een eerlijke en billijke boedelverdeling.
- * De alimentatie kan onderling worden afgesproken en de kosten van het scheidingsproces worden gedeeld.

Als jullie ieder een eigen advocaat nemen, zal/zullen:

- * jouw advocaat helemaal jouw belangen-verdedigen;
- * de redenen voor de scheiding niet worden besproken;
- * er voor de omgangsregeling gewacht moeten worden op de uitspraak van een rechter;
- * de hoogte van de alimentatie door de rechter (voorlopige voorzieningen) worden vastgesteld;
- * de duur van het scheidingsproces veel langer zijn en de kosten die ieder zelf moet dragen zeker veel hoger.

In dit boek wordt uitgegaan van een gezamenlijke scheidingsbemiddeling. Om een indruk te geven van de verschillende achtergronden van scheidingsbemiddelaars, staat er op pagina 179 een overzicht.

In de hoofdstukken hierna worden de stappen uitgebreider besproken, maar laten we eerst even in vogelvlucht kijken wat er zoal bij een scheiding komt kijken. Om wat er wordt uitgelegd te verduidelijken en verlevendigen, volgen we een paar gezinssituaties met veelvoorkomende problemen.

Het stappenplan in vogelvlucht

Stap 1: Wel of niet scheiden? De scheidingsmelding

- * Het besluit om te scheiden moet duidelijk zijn, ook als een van jullie niet wil scheiden.
- * Het is tijd om de balans op te maken en na te gaan wat de voor- en nadelen zijn van een scheiding.
- * De scheidingsmelding speelt een belangrijke rol. Dit houdt in dat jij en je partner naar elkaar uitspreken waarom een scheiding onvermijdelijk is en welke gevoelens (emoties) hierbij een rol spelen. Door realistisch naar jullie relatie te kijken, krijg je meer inzicht in wat er 'mis' is gegaan in jullie relatie.

Bij Stap 1 worden er tijdelijke afspraken op praktisch en financieel gebied gemaakt.

Stap 2: Kinderen en het ouderschapsplan

- * Allereerst is er de scheidingsmelding naar de kinderen toe. Welke redenen geef je aan hen? Doe je dit samen of alleen? Kinderen hoeven geen details te weten. Zij zitten met vragen als: Moeten we verhuizen? Mag de hond nog wel blijven? Et cetera.
- * Wat gaat er allemaal veranderen voor ze?

- * Als een van jullie de woning al verlaten heeft, is het handig om alvast een tijdelijke omgangsregeling vast te leggen. Het is belangrijk dat kinderen contact blijven houden met de vertrekkende ouder.
- * Het ouderschapsplan is belangrijk en biedt meer duidelijkheid en zekerheid aan de kinderen.
- * Een cruciale vraag is welke vader-/moederrol jullie elkaar ‘gunnen’.

Bij Stap 2 en de daarbij behorende bijlagen gaat het specifiek over kinderen en niet over kinderalimentatie en dergelijke. Zie daarvoor Stap 3 en Stap 4.

Stap 3: Inventariseren en onderhandelen

- * Bij een scheiding worden de praktische zaken in een juridisch jasje gehesen.
- * Om dit mogelijk te maken zullen jullie allebei eerst moeten gaan inventariseren wat er geregeld moet worden en binnen welke termijnen.
- * Een belangrijk, en voor velen het belangrijkste punt is de alimentatie. Wanneer gaat deze in en welke bedragen spreken jullie af? Of zal het alimentatiebedrag bepaald worden door de rechter?
- * Vervolgens moeten de gemeenschappelijke eigendommen verdeeld worden. Er zal dus een ‘boedellijst’ opgesteld moeten worden.
- * Jullie scheidingsbemiddelaar zal een checklist hanteren waarop alle zaken staan die doorgenomen gaan worden, aangevuld met specifieke zaken die in jullie situatie van toepassing zijn.

Bij Stap 3 tref je achter in het boek bij de bijlagen voorbeelden aan van werkljsten en checklisten.

Stap 4: Definitieve afspraken maken

- * Bij deze stap worden de afspraken die in Stap 3 gemaakt zijn, definitief en in een convenant verwoord. Een convenant is een officieel stuk waarin alle overeengekomen afspraken staan. Er staan onder andere afspraken in over de hoogte van de alimentatie, de woning, de financiële afwikkeling van bankzaken, pensioenzaken, et cetera.
- * Naast het convenant is het sinds 1 maart 2009 verplicht om een ouderschapsplan mee te zenden naar de rechtbank. In het plan staat onder meer waar de kinderen gaan/blijven wonen, hoe hoog de kinderalimentatie is, een beschrijving van de omgangsregeling of het co-ouderschap, de verdeling van vakantie en feestdagen en dergelijke. Zie hiervoor Stap 2.
- * Er moeten ook bewijstukken meegezonden worden van zaken die in het convenant worden genoemd.
- * De procesadvocaat zal een verzoekschrift opstellen en het convenant legaliseren, om vervolgens alles naar de rechtbank te sturen.
- * De datum waarop het verzoekschrift bij de rechtbank wordt ingeschreven, zal in juridische zin de datum van verdeling zijn en is niet de datum van de scheiding!

Stap 5: Afronding scheiding

- * Nadat alles door de procesadvocaat bij de rechtbank is ingediend, is het wachten op de 'beschikking'. In de beschikking wordt jullie scheiding door de rechtbank uitgesproken en worden de afspraken bevestigd die jullie in het convenant en het ouderschapsplan hebben opgetekend.
- * Soms komt het voor dat de rechter meer informatie wenst. Je krijgt daarover dan bericht.
- * De rechtbank zal alle stukken bestuderen en de beschikking naar de procesadvocaat opsturen.
- * Kinderen tussen twaalf en achttien jaar krijgen een brief van de rechtbank waarin een paar vragen worden gesteld. Deze brief

moet worden ingevuld door jullie kind(eren) en naar de rechtbank teruggestuurd worden.

- * Vervolgens krijgen jullie na enige tijd van jullie scheidingsadvocaat de beschikking.
- * De datum van de beschikking is nog niet de werkelijke scheidingsdatum.
- * De beschikking moet nog ingeschreven worden in de registers van de burgerlijke stand. Jullie scheidingsbemiddelaar zal daar voor zorgen.

Stap 6: Evaluatie

- * De scheiding is nu rond en alle afspraken worden, als het goed is, nageleefd.
- * Het is raadzaam na een tijdje een evaluatiegesprek te hebben met jullie scheidingsbemiddelaar.
- * Evalueren is raadzaam om te kijken wat er bijgesteld kan/moet worden, zeker met betrekking tot de kinderen.
- * Hebben jullie geen kinderen, dan kan een evaluatiegesprek zinvol zijn om na te gaan of alles goed is afgerond en afgehandeld.

Stap 7: Het nahuwelijk

- * Stap 6 gaat over het evalueren van de afspraken, deze stap heeft betrekking op jouw eigen leven.
- * Wanneer de feitelijke scheidingsprocedure achter de rug is, begint de gewenning en word je geconfronteerd met de gevolgen van de scheiding.
- * Er kunnen bijvoorbeeld problemen ontstaan wanneer een van jullie een nieuwe relatie krijgt waaruit kinderen worden geboren, of wanneer de nieuwe partner kinderen uit een eerdere relatie meebrengt. Er ontstaan dan dus stief- of patchworkgezinnen.
- * Als jullie geen kinderen hebben, is het zinvol om na een tijd een gesprek te hebben om te kijken of de scheiding door jullie allebei goed verwerkt is.

Opmerkingen bij het boek

- * Er wordt in dit boek uitgegaan van een traditioneel huwelijk. Andere vormen van samenwonen komen alleen aan bod als de regels hiervan afwijken.
- * Het woord ‘convenant’ wordt gebruikt, waarmee het echtscheidingsconvenant bedoeld wordt, maar ook het beëindigingscontract geregistreerd partnerschap of samenleving.
- * Door het hele boek heen worden ter illustratie voorbeelden gegeven. Om het scheidingspad duidelijker te maken, volgen we een paar gezinnen die met een scheiding te maken hebben. Gekozen is voor voorbeelden uit de praktijk, waarbij juist de pijnpunten belicht worden.
- * Er wordt een aantal termen en begrippen gebruikt die achterin dit boek staan toegelicht.
- * Er wordt gesproken over de scheidingsbemiddelaar die jullie scheiding begeleidt. Hiermee worden register family-mediators, vfas-advocaten en (familie-)advocaten bedoeld. De procesadvocaat is degene die de stukken legaliseert en zorgt voor de indiening van de scheiding bij de rechtbank.

Ten slotte: dit boek geeft je handreikingen die helpen om je scheiding op een eerlijke en respectvolle manier te laten verlopen.

